

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет педагогічний

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕТИКЕТ І КУЛЬТУРА СПІЛКУВАННЯ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Освітня програма Дошкільна освіта

Спеціальність A2 Дошкільна освіта

Галузь знань A ОСВІТА

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від «26» серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Етикет і культура спілкування дітей дошкільного віку
Викладач	Мацук Людмила Олександрівна, кандидат педагогічних наук, професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти
Контактний телефон викладача	0986232405
E-mail викладача	liudmila.matsuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очна / заочна
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Предметом вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів основних теоретичних та практичних підходів до вивчення проблем комунікації та культури спілкування дітей дошкільного віку, підвищення загального рівня етичної компетенції. Навчальна дисципліна передбачає розв'язання низки завдань щодо розуміння студентами сутності мовленнєвого етикету як складника культури нації, основ мовленнєвого етикету дітей дошкільного віку, практичного формування навичок культури спілкування дітей дошкільного віку засобами інтерактивних методів у різних формах роботи з дітьми та батьками.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Метою вивчення навчальної дисципліни ознайомити студентів із національними особливостями мовленнєвого етикету, основними правилами спілкування дітей дошкільного віку у різних формах роботи, а також підготувати студентів до виконання основних професійних функцій у сфері мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. Мета реалізується через цілі: - надання студентам знань про сутність мовленнєвого етикету як складника	

культури нації; основи мовленнєвого етикету дітей дошкільного віку;

- підготовка майбутніх фахівців до практичного здійснення формування мовленнєвої та комунікативної компетенції дітей в сучасних умовах дошкільної освіти з використанням формул мовленнєвого етикету;
- формування навичок культури спілкування дітей дошкільного віку засобом інтерактивних методів навчання;
- формування у студентів навичок спілкування з батьками та педагогічним колективом ЗДО;
- становлення наукового світогляду майбутніх педагогів, розвитку у них стійкого інтересу до самопізнання, самовиховання і самоосвіти.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності:

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Програмні результати навчання:

ПР-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету,

завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-06 Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПР-12 Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

ПР-17 Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

ПР-18 Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни – 90 год

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12/4
практичні	18/6
самостійна робота	60/80

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
VI	012 Дошкільна освіта	третій	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Мовленнєвий етикет як складник культури нації	2/2	2/-	10/14
Тема 2. Основи мовленнєвого етикету дітей дошкільного віку	2/-	2/2	10/14

Тема 3. Формування навичок культури спілкування дітей дошкільного віку	2/-	2/-	10/12
Тема 4. Форми навчання дошкільників етикету мовлення	2/2	4/2	10/12
Тема 5. Інтерактивні методи формування культури мовлення дітей дошкільного віку	2/-	4/-	10/18
Тема 6. Форми роботи з батьками у формуванні мовленнєвого етикету дітей дошкільного віку	2/	4/2	10/10
ЗАГ:	12/4	18/6	60/80

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання курсу	З урахуванням Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf. Вид контролю: залік Підсумкова оцінка (за роботу на практичних заняттях 90 б., КСР – 10 б.) Разом – 100 б. Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra та ін. 02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylii-stefanyka.pdf Якщо студент не набрав у сумі за всі види роботи з курсу мінімальну кількість балів (50 балів) він може бути рекомендований на повторний курс з вивчення даної дисципліни https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-povtorne-vyvchennia-dystsyplin-kredytiv-ects-v-umovakh-ects.pdf
Вимоги до письмової	Проводяться у тестовому режимі в системі

роботи	дистанційного навчання університету. Оцінюються за 100-бальною шкалою https://d-learn.pnu.edu.ua/
Семінарські (практичні) заняття	Семінарські та практичні заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з курсу, комунікації відповідно до сформульованих завдань, складання презентацій та творчих завдань. Оцінка за такі заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.
Умови допуску до підсумкового контролю	Обов'язкова присутність на заняттях. Активність упродовж семестру, відвідування або відпрацювання усіх практичних занять протягом двох тижнів з моменту пропуску заняття або отримання незадовільної оцінки на занятті. Оцінки за поточне тестування, відповіді на семінарських та практичних занять, виконання творчих завдань та завдань на самостійне опрацювання.
Підсумковий контроль	Залік у змішаній формі (оцінюється за 100б. шкалою).

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: виконуються з використання цифрових технологій та з посиланнями на джерела (з урахуванням вимог до виду роботи).

Академічна доброчесність. Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності відповідно до Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <http://surl.li/1wljui> – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Студент повинен неухильно дотримуватися правил внутрішнього розпорядку закладу вищої освіти (ЗВО) інших видів політики, передбачених нормативними документами, що регулюють освітній процес у ЗВО.

Під час моделювання мовленнєвих форм роботи з дітьми раннього і дошкільного віку слід надавати посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права; надавати достовірну інформацію про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

У випадку порушення норм академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із закладу освіти;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

Відвідування занять. Обов'язкове. Лекційні заняття студентом не відпрацьовуються, однак лекційний матеріал студент засвоює в повному обсязі. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-individualnym-hrafikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf), мають виконати практичні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем.

Неформальна освіта: Згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника <http://surl.li/ifaicf>. Зараховуються результати неформальної освіти в залежності від кількості годин та тем, які повинні відображати матеріал практичних занять. Наприклад, 2 години, які були отримані в результаті неформальної освіти зараховуються як одне практичне заняття з відповідної теми.

Обов'язковою умовою визнання результатів неформального навчання здобувача в рамках вибіркової складової освітньої програми є відповідність цих результатів рівню освіти, на якому реалізується освітня програма.

8. Рекомендована література

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні Київ, 2021. 125с.
2. Рібцун Ю. В. Сходінками правильного мовлення : навч.-методич. посібн. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 240 с.
3. Кирилюк А. Ю. Особливості спілкування дитини старшого дошкільного віку з дорослими та однолітками. Тернопіль 2017. 41 с.
4. Кубрак, О.В. Етика ділового та повсякденного спілкування: [Текст]: навч. посіб. з етикету для студентів /О.В. Кубрак. - Суми: ВТД «Університетська книга»; К.: Вид. дім «Княгиня Ольга», 2019. - 222 с.

Додаткова

5. Дурманенко О. Л. Комунікативна культура вихователя закладу дошкільної освіти як складова його педагогічної майстерності. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Київ, 2020. № 72. С. 40-46.
6. Дурманенко О. Розвиток соціальної компетентності дошкільників у процесі спілкування з дорослими / О. Дурманенко // Молодь і ринок. 2016. № 7. С. 54-60.
7. Жума. Д. Формування культури спілкування у дітей старшого дошкільного

- віку за допомогою гри // Наука. Освіта. Молодь, 2023. С.122-124.
8. Калініч Т. В. Виховання культури спілкування дітей старшого дошкільного віку засобами комунікативної гри. Ніжин, 2020. – 86 с.
 9. Калмикова Л. Проблеми з мовленням? Подбаємо про мотиви. Дошкільне виховання. 2016. №5. С.2-5
 10. Логвинчук С. Мовленнєва компетенція – засобами гри (ефективний досвід). Дошкільне виховання. 2016. №2.
 11. Методика розвитку мовлення дітей дошкільного віку: навч. посібник укладачі : Л. М. Єфименко, Ю. В. Сирова ; Харківський коледж Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. Харків, 2019. 110 с.
 12. Полєвікова О. Б., Швець Т. А.. Інтегровані заняття із пріоритетом мовленнєвої діяльності. Молодший дошкільний вік. II півріччя : навч.-метод. посіб. Харків. 2018. 123 с.
 13. Рожко-Павлишин Т. А. Підготовка майбутніх вихователів до соціалізації дошкільників у взаємодії ЗДО і сім'ї // Professional Education: methodology, theory and technologies. Pereiaslav : Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University, 2020. Vol. 12. P. 163-183.
 14. Рудківська Н.Л. Співвідношення ігор і вправ у забезпеченні розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку. Актуальні питання гуманітарних наук №41 Том 3. Дрогобич 2021. 181-187 с.
 15. Сиваш С. В., Курінна А. Ф., Сущенко Л. О. Культура мовлення майбутнього вихователя як засіб розвитку його професійних якостей. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах . 2021. № 78. С. 240-244

Інтернет-ресурси

16. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: підручник за ред. А.М. Богуш. Вид. 2-ге, доповнене. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2015. 704 с.
<http://194.44.152.155/elib/local/sk727623.pdf>
17. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика : Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах : [підручник] / За ред. А. М. Богуш. Електронна версія за посиланням: <http://goo.gl/zqpaJp>
18. Методичні рекомендації до Базового компонента дошкільної освіти (17.03.2021). URL: <https://uied.org.ua/metodichni-rekomendaczi%D1%97-dobazovogo-komponenta-doshkilno%D1%97-osviti/>
19. Омеляненко А. В. «Активізація процесу формування культури спілкування у дітей молодшого дошкільного віку» м. Запоріжжя. Електронний ресурс: <https://reicst.com.ua/asp/article/view/monograph-06-2024-08-01/2024-08-01>.

20.Осадча Л. Сучасні підходи до формування мовленнєвої компетентності дошкільників. Суми, 2020. Електронний ресурс:
<https://genezum.org/library/suchasni-pidhody-doformuvannya-movlennevoi-kompetentnosti-doshkilnykiv>

Викладач _____ Людмила МАЦУК (професор, завідувач кафедри ТМДСО)